

Rapport 2019

Forskning och utvecklingsprojekt äldretandvård 2019

En nationell enkätstudie

Innehåll

Inledning.....	1
Nationell fördelning av forsknings- och utvecklingsprojekt.....	3
Ämnesområden.....	4
Målgrupper.....	5
Exempel på projekt.....	6
Patientnära projekt.....	6
• Gemensam fluoridsköljning i verksamhet där äldre bor.....	6
• Oral Hygiene Ability Instrument (OHAI).....	7
• Ronda med ROAG.....	7
Samverkansprojekt.....	7
• Tandhygienist i kommunen (TAIK).....	7
Epidemiologiska projekt.....	8
• EpiWux.....	8
Utbildning och verksamhetsutveckling.....	9
• Hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgspersonal.....	9
• Kallelsrutiner för äldre som riskerar att tappa sin tandvårdskontakt.....	9
• Anpassning till patienter med fysisk och psykisk funktionsnedsättning.....	10
Verksamhetsutveckling inom äldretandvård.....	10
Arbete mot specifika målgrupper.....	11
Arbetsätt och rutiner.....	12
Kallelsrutiner.....	12
Äldreambassadörer.....	13
Hemtandvård och mobil tandvård.....	14
Samverkan.....	16
Folktandvårdens nätverk för äldretandvård.....	16
Ramdokument för äldretandvård.....	16
Klinikrutin för att förhindra förlorad tandvårdskontakt.....	17
Slutord.....	17
Referenser.....	18
BILAGA 1.....	19

Akademiskt Centrum för Äldretandvård, ACT, är ett samarbete mellan Institutionen för odontologi vid Karolinska Institutet, Folktandvården Stockholm AB och Stiftelsen Stockholms Sjukhem. ACT ska bidra till att förbättra oral hälsa hos äldre genom forskning, utveckling och vård. ACT stöds av Region Stockholm.

KONTAKT

Akademiskt centrum för äldretandvård

act@dentmed.ki.se

Föreståndare

Gunilla Sandborgh Englund

gunilla.sandborgh@ki.se

Nationell enkätstudie

Inledning

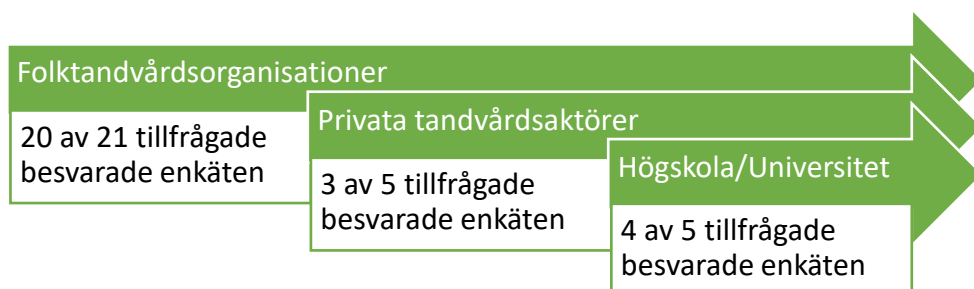
Under 2012-2013 genomfördes en enkät- och telefonstudie (1) med syfte att identifiera pågående forsknings- och utvecklingsprojekt inom äldretandvård i Sverige. Undersökningen omfattade offentliga och privata tandvårdsaktörer, Sveriges kommuner och landsting (SKL) samt tandläkar-/tandhygienistutbildningarna i Sverige.

Akademiskt Centrum för Äldretandvård (ACT) har under januari-mars 2019 genomfört en ny enkätstudie med utgångspunkt från studien 2013, med samma målgrupp och frågeställning. Syftet med enkätstudien är att belysa de forsknings- och utvecklingsprojekt som bedrivs i Sverige 2019. Framför allt vill vi med enkätens resultat sprida information om aktuella projekt runt om i landet för att inspirera till nya tankar och idéer inom ämnesområdet.

Studien genomfördes med hjälp av en webbenkät med frågor om pågående och planerade forsknings- och utvecklingsprojekt (Bild 1). I enkäten efterfrågades projektens teman och frågeställningar. Vidare efterfrågades om man tillämpar särskilda rutiner eller arbetssätt för att möta den äldre patienten och om man samverkar med någon extern organisation i sitt arbete med äldretandvård.

Projektet har genomförts av Jesper Dalum. Rapporten är sammanställd i samarbete med Gunilla Sandborgh Englund och Pia Skott vid ACT.

BILD 1. Antal svarande organisationer (N=26).

Resultat i korthet

Några av enkätens resultat:

- *70 procent av Folktandvårdsorganisationerna arbetar med särskilda kallelserutiner för att motverka en tappad tandvårdskontakt*
- *Forskningsprojekt kring den äldre patienten bedrivs främst i de regioner som har Kunskapscentrum för äldretandvård*

Våra sammanfattande slutsatser är:

- *Utbildningsinsatser för vårdpersonal behöver effektiviseras*
- *Tandvårdens insatser bör inriktas på den sköra äldre individen*
- *Särskilda rutiner för att hantera ej avhörda äldre behöver bli standard i alla verksamheter som behandlar patientkategorin*
- *Att delta aktivt i de nationella och regionala nätverksmöten som finns inom äldretandvård är en viktig del i verksamhetsutvecklingen*

Nationell fördelning av forsknings- och utvecklingsprojekt

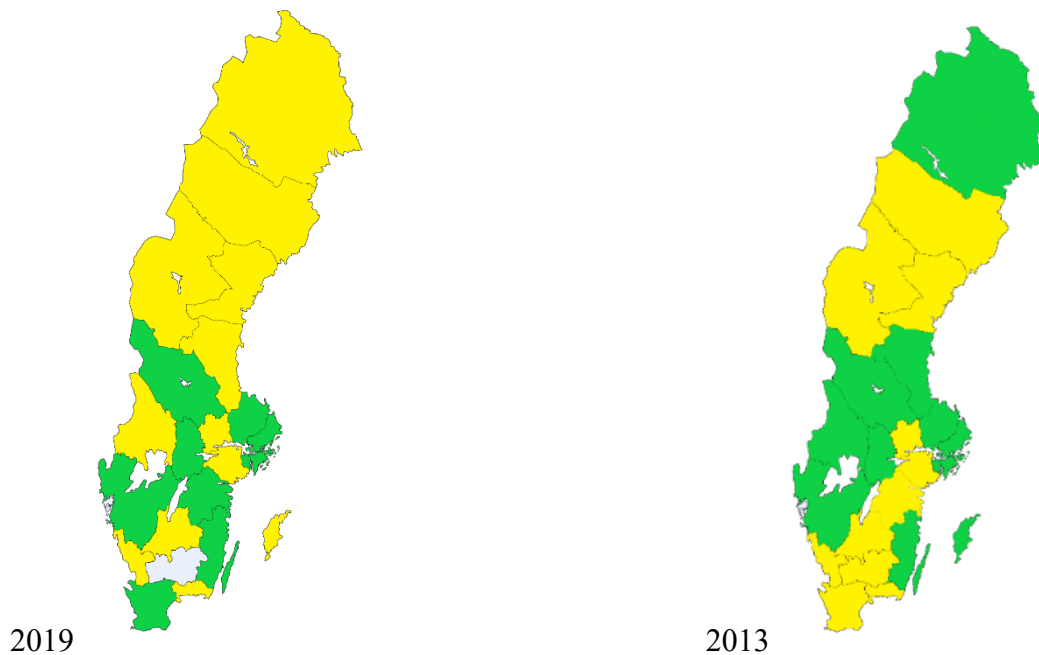
Tabell 1 beskriver vilka som besvarat webbenkäten. Mindre än hälften av de regionala Folk tandvårdsorganisationerna (40 %) bedriver idag ett eller flera forsknings- eller utvecklingsprojekt inom äldretandvård, vilket är en viss tillbakagång jämfört med 2013, då motsvarande siffra var 52 % (Bild 2). Den regionala fördelningen av aktiviteten är snarlik 2013 och 2019. Det är till största del de regioner som har centrumbildningar för odontologisk forskning i någon form som bedriver projekt i sin organisation.

Tabell 1. Medverkande organisationer (n=26)

Folktandvårdsorganisationer	Privata aktörer	Högskola/Universitet
Region Kalmar län	Praktikertjänst AB	Högskolan Kristianstad
Region Östergötland	Flexident AB	Hälsöhögskolan i Jönköping
Region Västmanland	Distriktstandvården Sverige	Karolinska Institutet
Region Blekinge		Göteborgs Universitet (resultat under Västra Götalandsregionen)
Region Norrbotten		
Region Sörmland		
Region Dalarna		
Region Gävleborg		
Region Jämtland Härjedalen		
Region Uppsala		
Region Västernorrland		
Region Värmland		
Region Örebro län		
Region Halland		
Region Jönköpings län		
Region Gotland		
Region Västerbotten		
Västra Götalandsregionen		
Region Stockholm		
Region Skåne		

De privata aktörer som besvarat enkäten 2019 (Praktikertjänst, Flexident och Distrikts-
tandvården) uppger att de inte bedriver eller planerar något projekt inom äldretandvård.
De högskolor och universitet som besvarat enkäten bedriver samtliga forsknings- och
utvecklingsprojekt inom äldretandvård.

BILD 2. Karta över folktandvårdsregioner med pågående och/eller planerade forskningsprojekt.
(Gul: Inga planerade eller pågående forsknings-/utvecklingsprojekt för gruppen äldre. Grön:
Planerade eller pågående forsknings-/utvecklingsprojekt för gruppen äldre. Vit: Ej besvarat
enkäten)

Ämnesområden

Folktandvårdsorganisationerna som deltog i enkätstudien (n=20) bedriver totalt 16
forsknings och utvecklingsprojekt, vilket är något färre än 2013 då 19 projekt pågick
eller planerades (1). Projekten i enkätstudien 2019 spänner över många olika
ämnesområden, från specifika odontologiska frågeställningar till större epidemiologiska
studier och samverkansprojekt på organisatorisk nivå.

De två största forsknings- och utvecklingsområdena berör hur Folktandvården själva kan arbeta för att motverka tappad tandvårdskontakt och förbättrade utbildningsinsatser till vård- och omsorgspersonal (Bild 3).

BILD 3. Wordl (ordmoln) med beskrivning över områden som rapporterats.

Forskningsområden inom äldretandvården för högskolor och universitet spänner från mikrobiologi till coachningsprogram för att motivera omvårdnadspersonal.

Målgrupper

För att undersöka för vilken grupp av äldre projekten är inriktade mot delades projektens målgrupper in i oberoende, sköra och beroende. Den oberoende äldre människan är helt självständig att klara sin dagliga tillvaro. Den sköra äldre befinner sig i en period i livet med minskande reserver då man successivt blir allt mer beroende av andra för att klara sin dagliga tillvaro. Den beroende äldre människan är delvis eller helt beroende av andra för sin dagliga omvårdnad.

Hos Folktandvårdsregionerna kan en viss skillnad ses mellan 2013 och 2019 års enkätundersökning, där gruppen sköra äldre tagit mer plats i projekt som bedrivs 2019 (42 %) jämfört med 2013 (33 %)(1). Nya projekt har startats inriktade mot tappad tandvårdskontakt i den sköra perioden av åldrande. För gruppen högskolor och universitet som deltog i studien (n=3) finns inte tillräckligt med material för att presentera en relevant jämförelse. De svarande privata aktörerna bedriver inga projekt i dagsläget.

Folktandvårdsorganisationernas projekt riktar sig i huvudsak till två olika personalkategorier; tandvårdspersonal och hälso- och sjukvårdspersonal. Resultatet av enkätstudien 2013 visade att en stor del av projekten var inriktade på tandvårdens verksamheter (1). I årets enkätstudie är personalkategorierna i mer balans och projekten riktar sig 50/50 till vardera kategorin.

Exempel på projekt

En viktig del i arbetet med denna rapport är att sprida goda exempel på projekt och forskning som bedrivs runt om i landet. Vi har valt att ge en kort presentation av respektive projekt i syfte att ge inspiration till nya projekt och/eller skapa möjlighet att samverka med redan pågående projekt. En fullständig lista över projekten finns i Bilaga 1.

Projekten spänner över många områden, från organisationsutveckling av att möta den äldre patienten till att vara ett stöd för icke tandvårdsutbildad personal som möter våra äldre dagligen.

Patientnära projekt

- Gemensam fluoridsköljning i verksamhet där äldre bor
Förebyggande folkhälsoarbete genom fluoridsköljning på gruppnivå är en historiskt lyckad intervention bland barnpatienter för att öka medvetenhet om munhälsa och tillföra fluorid till identifierade riskgrupper. Ett liknande resonemang förs inom äldretandvården där en ökad kariesrisk ofta identifieras

som ett resultat av bristande munvårdsrutin, kolhydratrik kost samt muntorrhet som en följd av passivitet och biverkning av läkemedel. Flera projekt bedrivs i syfte att införa fluoridsköljning på äldreboende i samband med måltid för att skapa en kariesförebyggande rutin samt för att uppmärksamma munhälsans betydelse för omsorgspersonalen. Inom äldretandvården genomförs fluoridsköljning vanligtvis i projektform på äldreboenden eller enligt avtal med respektive regions beställarfunktion.

- Oral Hygiene Ability Instrument (OHA1)
I det dagliga kliniska arbetet finns en viss förförståelse vad gäller faktorer som påverkar den egna förmågan att själv sköta sin munhygien (till exempel kognitiv förmåga, finmotorik). Projektet ville kartlägga vilka faktorer som påverkar förmågan att sköta sin munhygien. Det övergripande syftet är att utveckla och utvärdera ett instrument för att bedöma en individs förmåga/förutsättning till egenvård samt eventuellt behov av hjälp och stöd, ett Oral Hygiene Ability Instrument (OHA1). För att belysa vilka faktorer som påverkar förmåga att sköta munhygien används en kvalitativ metod baserad på fokusgrupper och semistrukturerade intervjuer (2).
- Ronda med ROAG
Riskbedömningsinstrumentet Revised Oral Assessment Guide (ROAG) används idag främst inom kommunal vård och omsorg, men riskbedömning är avsedd att utföras i all hälso- och sjukvårdsverksamhet som möter äldre patienter. ”Ronda med ROAG” är ett projekt, men flera initiativ finns sedan tidigare runt om landet. I korthet innebär projektet att vårdpersonal på geriatrisk slutenvård får utbildning i användande av ROAG och stöd i samband med bedömningen, för att de sedan ska kunna använda instrumentet självständigt.

Samverkansprojekt

- Tandhygienist i kommunen (TAIK)
I syfte att säkra stödjande strukturer och skapa arenor för dialog och arbetssätt avseende munhälsa bedrevs ett pilotprojekt, ett hälsopromotionsprojekt (TAIK-

projektet) i Mariestad 2013–2016. En tandhygienist (TAIK) arbetade som resurs och konsult i kommunal verksamhet. Vid projektets slut konstaterades att professionell tandvårdskompetens framgångsrikt hade integrerats i verksamheten. I ett utvidgat projekt är nu målet att testa konceptet i större format i Västra Götalandsregionen. Fem TAIK:ar anställdes 2018 i Skövde, Borås, Kungälv och Trollhättan i ett treårigt folktandvårdsprojekt, samt en projektledare och en utvärderingsansvarig. TAIK:arna ska samverka brett som brobyggare genom ömsesidigt lärande, vara resurser i tandvårdsfrågor, kvalitetssäkra samt stärka kompetens och rutiner för individer 65 år och äldre. TAIK-verksamheten bygger på pilotprojektet i Mariestad, bästa tillgängliga evidens, klinisk erfarenhet samt kommunernas behov (3).

Epidemiologiska projekt

- EpiWux
Sedan 1983 och vart 5:e år därefter har tand- och munhälsan undersökts i en vuxenbefolkning i Dalarna. En väsentlig förbättring av tandstatus har skett under perioden 1983–2008. I undersökningen 2013 kunde dock en försämring påvisas rörande parodontit samt en avstannad minskning när det gäller karies i åldersgrupperna 35, 50 och 75 år och en ökning av karies i åldersgrupperna 65 och 85 år (5). Farhågor om en ökning av karies har rapporterats i andra studier och framförallt farhågor om en ökning bland äldre. Livslängden ökar och den förväntade ökningen av individer 80 år och äldre beräknas till 76% mellan 2015 och 2035. För närvarande pågår en longitudinell 10 års uppföljning av mun- och tandhälsan 2008–2018 samt en tvärsnittsundersökning 2018 avseende karies och parodontit, tandvårdsattityder och munhälsorelaterad livskvalitet i en vuxenbefolkning.

Utbildning och verksamhetsutveckling

- Hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgspersonal
De flesta Folktandvårdsorganisationer i landet utbildar idag vård- och omsorgspersonal inom kommunal verksamhet för äldre, som del i uppdraget att utföra uppsökande verksamhet. Privata vårdgivare har på beslut av respektive region också möjlighet att utföra utbildningar som en del i upphandlad uppsökande verksamhet.

Idag finns ett kunskapsgap avseende utbildningarnas effektivitet och långsiktiga effekt. Det vetenskapliga underlaget för nuvarande form av utbildning till hälso-, sjukvårds- vård- och omsorgspersonal är motsägelsefullt och mer forskning med större underlag är efterfrågat. Detta är bekymrande då det är en omfattande verksamhet som berör många av våra mest utsatta äldre. Flera utförare väljer att följa upp sina utbildningar och några har även samarbete med universitet och högskolor för att utvärdera vilken effekt utbildningen har. Att regioner följer upp och publicerar enklare rapporter för uppsökande verksamhet och utbildningar är eftertraktat men större multicenterstudier skulle ge ett säkrare underlag för politiska beslut.

- Kallelserutiner för äldre som riskerar att tappa sin tandvårdskontakt
Vuxna patienter kallas traditionellt till tandläkarundersökning i individuellt satta intervall, beroende av risk för ohälsa i munnen. I de fall patienten inte hörsammar kallelsen upprepas den vid ett par eller tre tillfällen innan patienten markeras som "ej avhörd" alternativt "hör av sig själv".

Idag arbetar majoriteten av Folktandvårdsorganisationerna målinriktat med särskilda kallelserutiner för äldre. Kallelserutinerna inriktar sig främst på sköra och beroende äldre, där händelser i livet kan orsaka tappad tandvårdskontakt. Vissa har kommit längre medan andra genomför eller planerar att genomföra projekt för bibehållen tandvårdskontakt vid skört åldrande.

Samtalsmodellen, eller Hallandsmodellen som den också kallas, är en modell för hur en kallelserutin för äldre kan se ut. Kortfattat innebär det att tandvården har ett systematiskt arbetssätt för kallelse. I rutinen ingår att använda en standardiserad frågeguide i samband med att en äldre avbokar eller uteblivit från sin bokade tid. Mer om modellen kan du läsa under rubriken *Klinikrutin för att förhindra förlorad tandvårdskontakt*. Modellen kan fungera som inspiration eller stomme för implementering i den egna verksamheten. Det finns även projekt i Göteborg där kallelserutinen utvecklas att innehålla kompletterande material, till exempel bildstöd och information om kollektivtrafik för att ta sig till kliniken.

- Anpassning till patienter med fysisk och psykisk funktionsnedsättning
Två svarande beskriver att de genomfört utvärderingar av hur verksamheten är rustad för att ta emot de patienter som har behov av ett anpassat bemötande och behandling. Det är ett viktigt arbete att kunna tillgodose grundläggande behov så som handikappanpassade ingångar, toalett, väntrum och behandlingsrum med lift.

Den äldre patienten kan i flera fall kräva en omfattande vård och fler faktorer än rent fysisk utrustning och utrymmen behöver beaktas. Exempel på verksamhetsutveckling är utbildning i att möta patienter med kognitiv svikt, t ex genom att bli demensvän¹, ökad kunskap om de regionala tandvårdsstöden och behovsanpassade och individbaserade kallelserutiner.

Verksamhetsutveckling inom äldretandvård

I enkäten fanns även möjlighet att beskriva arbetssätt eller rutiner som inte definieras som forskning eller utvecklingsprojekt. Sjutton av tjugo Folktandvårdsorganisationer uppgav att de arbetar inriktat med rutiner eller insatser för äldre patienter (Tabell 2).

¹ <https://demensvan.se/>

TABELL 2. Arbetsätt / Rutiner för äldre patienter i Folktandvårdsorganisationerna. Baserat på respondenternas svar på fritextfrågan "Hur ni arbetar med patientgruppen äldre? Ex. Kallelsrutiner för äldre, äldretandvårdsteam eller liknande initiativ."

Arbetsätt / Rutiner för äldre patienter Folktandvårdsorganisationerna*	Ja
<i>Särskild kallelsrutin</i>	14
<i>Äldreambassadör</i>	7
<i>Hemtandvård</i>	3

En tredjedel arbetar även med äldreambassadörer – att särskilt intresserad och i vissa fall vidareutbildad personal finns i kärnverksamheten som team eller enskilda behandlare inriktade på den äldre patienten.

Tre folktandvårdsorganisationer uppger att de inte har några särskilda rutiner eller arbetsätt, och en av dessa uppger att en kallelsrutin för att motverka tappad tandvårdskontakt är på gång.

En av de privata vårdgivarna som deltog (n=3) uppgav att de anpassat sin verksamhet genom att ha ett kortare kallelseintervall på äldre patienter. Två av de tre svarande privata vårdgivarna arbetar med mobil tandvård, där tandvården besöker patienten i hemmet. De högskolor och universitet som svarat anger inte att de har några särskilda rutiner för äldre patienter på undervisningsklinik.

Arbete mot specifika målgrupper

Indelningen av äldre i oberoende, sköra och beroende möjliggör för tandvården att inrikta förebyggande och sjukdomsbehandlande insatser på gruppnivå. De rapporterade projekten har tematiserats enligt denna gruppering.

BILD 4. Folktandvårdens målgrupper för arbete med särskilda arbetsätt och rutiner för äldre patienter.

Majoriteten av arbetsätten för äldre som beskrivs i Folktandvårdsorganisationerna är inriktade på den sköra patienten (44%), följt av beroende äldre (26%) och oberoende äldre (17%) (Bild 4).

Tre Folktandvårdsorganisationer uppgav att de inte har några särskilda rutiner eller arbetsätt för äldre (13%). Två av tre privata vårdgivares rutiner inriktade sig på beroende äldre, den tredje uppgav att de inte hade särskilda rutiner.

Arbetsätt och rutiner

Kallelserutiner

Hur har verksamheterna jobbat praktiskt med att implementera kallelserutiner för äldre?

I Bild 5 sammanställs förslag och tankar som samlats in.

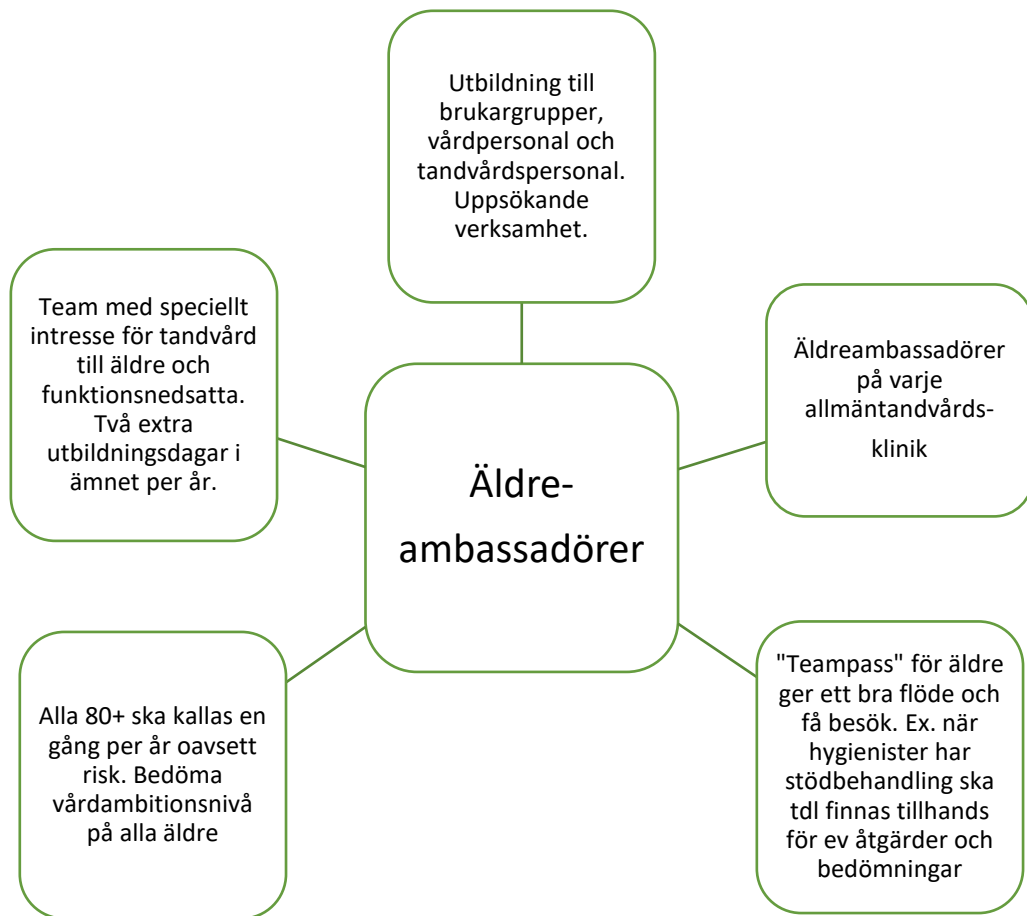
BILD 5. Sammanfattning av särskilda kallelserutiner för äldre

Äldreambassadörer

Vid frågan om verksamheten har särskilda arbetssätt när det gäller äldretandvård, svarade sju av de tillfrågade att de arbetar med äldreambassadörer. Nedan (Bild 6) finns beskrivet hur verksamheter arbetar praktiskt med äldreambassadörer i verksamheten.

BILD 6. Sammanfattning av hur verksamheter arbetar med Äldreambassadörer

Hemtandvård och mobil tandvård

Både inom offentlig och privat tandvård finns verksamheter som erbjuder tandvårdsbesök i hemmiljö, detta kallas oftast för hemtandvård eller mobil verksamhet. I följande text särskiljer vi mobil verksamhet från den uppsökande verksamheten som alltid utförs i personens hemmiljö eller i närheten av denna.

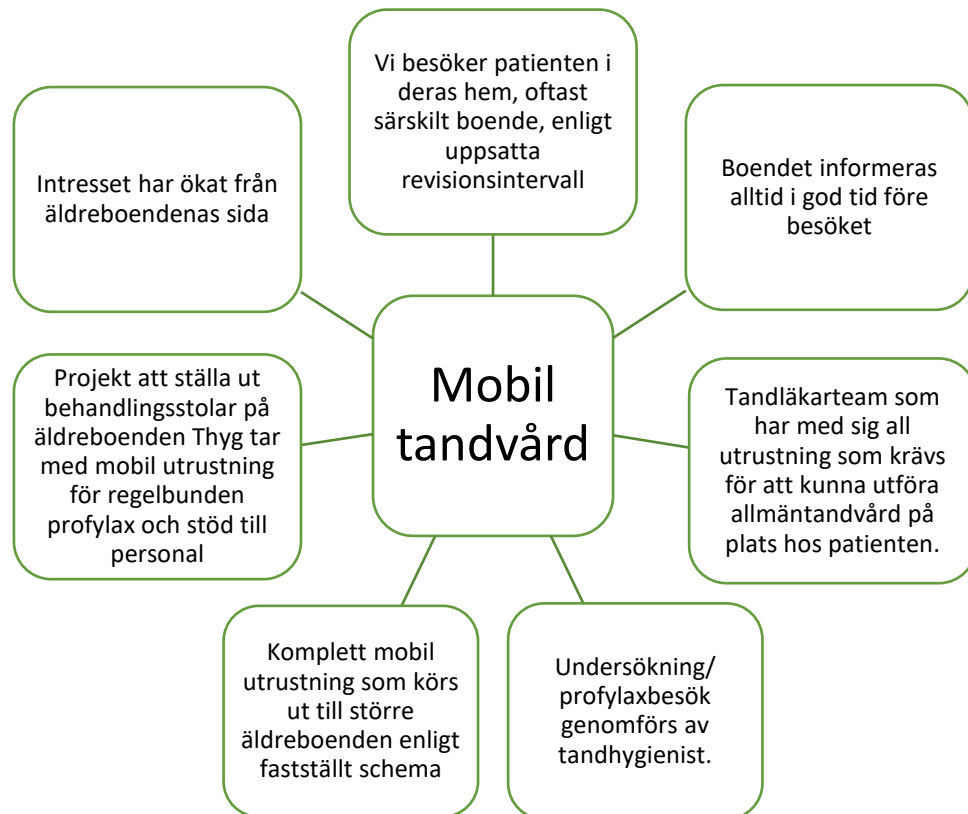
Mobil verksamhet kan omfatta olika behandlingsmiljöer:

- En del verksamheter har ordnat med ett rum på ett äldreboende, som utrustats med behandlingsstol och utrustning för att utföra de vanligaste tandvårds-behandlingarna.

- Ett mindre antal har lastbil och mobilt behandlingsrum som är utrustat med behandlingsstol och utrustning för att utföra de vanligaste tandvårds-behandlingarna
- Om patienten inte kan ta sig till kliniken och det inte finns tillgång till de ovanstående mobila alternativen kan undersökning och enklare behandling utföras ”bedside” där patienten bor eller vistas. Då utförs tandvården i patientens säng eller stol.

I Bild 7 sammanfattas verksamheternas beskrivning av hur man arbetar med mobil verksamhet.

BILD 7. Beskrivning av hur verksamheter arbetar praktiskt med mobil verksamhet

Samverkan

I denna rapport ingick också att försöka kartlägga hur vi som arbetar med äldretandvård samverkar med varandra. Majoriteten av de svarande Folktandvårdsorganisationerna (70 %) uppgav att de hade minst ett samarbete i sitt arbete med äldretandvård. Medverkande högskolor och universitet uppgav alla att de hade samarbeten. En av de tre medverkande privata vårdgivarna uppgav att de hade ett samarbete med annan organisation.

Folktandvårdens nätverk för äldretandvård

Sveriges Folktandvårdsförening har initierat bildandet av ett nationellt nätverk med fokus på den äldre befolkningens munhälsoproblematik och tandvårdssituation. Detta nätverk består av en eller flera representanter från samtliga Folktandvårdsorganisationer. Nätverket sammankallas minst en gång per år.

Uppdraget för Folktandvårdens nationella nätverk för äldretandvård är att:

- ta vara på befintlig kunskap inom ämnesområdet
- verka för kunskapsspridning och utveckling av ny kunskap inom området
- uppmärksamma och sprida goda exempel
- utgöra ett expertstöd för Sveriges Folktandvårdsförening
- uppmärksamma problem och hot mot en positiv utveckling av äldres munhälsa samt
- bevaka och beskriva utvecklingen av äldres munhälsa med hjälp av till exempel nationella kvalitetsregister, epidemiologiska studier med mera

Ramdokument för äldretandvård

Som hjälp i arbetet i den kliniska vardagen med den äldre patienten har ett ramdokument för äldretandvård (5) tagits fram. Dokumentet är tänkt att ge vägledning för hur vi på bästa sätt ska behandla våra äldre patienter, så att munhälsan även bland de äldre fortsätter att utvecklas i positiv riktning. Dokumentet har tagits fram av en

arbetsgrupp som utsetts av Sveriges Folktandvårdsförening. Dokumentet reviderades under 2018.

Klinikrutin för att förhindra förlorad tandvårdskontakt

Klinikrutin för att förhindra förlorad tandvårdskontakt (6) är ett dokument som flera Folktandvårdskliniker baserat sitt arbete med att motverka återbud hos sköra och äldre med omsorgsbehov. Modellen kan vara till stöd för att skapa en rutin med checklista då äldre patienter ringer återbud. Målet med modellen, där en samtalsmall används, är att motverka att patienten tappar sin tandvårdskontakt

Slutord

Uppgiften att ombesörja det ökande tandvårdsbehovet hos sköra och omsorgsberoende äldre kräver nya rutiner, prioriteringar och vårdprogram i enighet med bästa tillgängliga kunskap. Denna enkätstudie visar många goda exempel och ansatser för att säkerställa en god munhälsa även i de senare delarna av livet. Nätverksbyggande är en viktig del i arbetet, både för erfarenhetsutbyte och ny inspiration.

Flera initiativ har tagits under senare tid som inkluderar äldres munhälsa (7-9). Vidare ingår tandvårdsområdet i ”Nationellt system för kunskapsstyrning i hälso-och sjukvård” (NPO), där äldres munhälsa kommer att vara en viktig fråga. Kunskapsluckorna inom området är omfattande (10). Komplexiteten i uppdraget kräver multiprofessionellt samarbete med andra vårdgrenar.

Sammantaget belyser denna rapport att forsknings- och utvecklingsarbete inom äldretandvårdsområdet pågår med i stort sett oförändrad omfattning jämfört med 2013. Det är glädjande att många arbetar med åtgärder som ska minska risken för tappad tandvårdskontakt i samband med åldrande. Det är också glädjande att fler projekt handlar om patienter som är i den sköra fasen.

Referenser

1. Grabecz G, Wårdh I. Projektrapport. Identifiering av pågående forsknings- och utvecklingsprojekt inom äldretandvård i Sverige. 2013
2. Grönbeck Lindén I, Andersson P, Dahlin-Ivanoff S, Gahnberg L, Hägglin C. Development of an instrument to assess oral hygiene ability in older adults: The oral hygiene ability instrument. *Gerodontology*. 2019 Oct 6.
3. Nyström E, Gustavsson C, Petersson A, Gahnberg L, Hägglin C. Mariestadsprojektet, tandhygienist i kommunal verksamhet. 2017. ISBN 978-91-982768-3-1
4. Edman, K, Öhrn, K, Nordström, B, Holmlund, A, Hellberg, D. Trends over 30 years in the prevalence and severity of alveolar bone loss and the influence of smoking and socio-economic factors : based on epidemiological surveys in Sweden 1983-2013, *Int J Dent Hyg*, 2015, Vol. 13, No. 4, 283-291.
5. Folktandvården Sverige. Ramdokument Äldretandvård. 2017. [Elektronisk källa] <http://www.folktandvarden.se/aldretandvard/> . Hämtad 2019-09-25
6. Hallandsmodellen: Klinikrutin för att förhindra förlorad tandvårdskontakt. 2013 [Elektronisk källa] <http://www.folktandvarden.se/Hallandsmodellen>. Hämtad 2019-09-25
7. Socialdepartementet. Ett tandvårdssystem för jämlik tandhälsa. *Dir* 2018:16.
8. Socialstyrelsen. Utvärdering av tandvårdsstöd som regleras genom tandvårdsförordningen och det statliga särskilda tandvårdsbidraget – Slutrapport. 2018 Artikelnummer: 2018-12-53
9. Socialstyrelsen. Kartläggning av hinder för samverkan mellan tandvård och hälso- och sjukvård – Slutrapport. 2019. Artikelnummer: 2019-10-6428
10. Ástvaldsdóttir Á, Boström AM, Davidson T, Gabre P, Gahnberg L, Sandborgh-Englund G, Skott P, Ståhlacke K, Tranaeus S, Wilhelmsson H, Wårdh I, Östlund P, Nilsson M. Oral health and dental care of older persons - A systematic map of systematic reviews. *Gerodontology*. 2018 Aug 20.

BILAGA 1. Organisationernas rapporterade forsknings och utvecklingsprojekt

Organisation	Projekt				
Folktandvården Kalmar län	Fluorsköljning på äldreboende				
FTV Region Östergötland	Samtalsmodellen	Utbildning av vårdpersonal			
Folktandvården, Region Dalarna	Omvårdnadspersonalens attityd till och kunskap om munhälsa och munvård	En longitudinell 10 års uppföljning av muntandhälsan 2008-2018 (EpiWux)			
Högskolan Kristianstad	Munvårdsåtgärder för att minska vårdrelaterad pneumoni				
Hälsöhögskolan i Jönköping	Is an oral health coaching program a way to sustain oral health for elderly people in nursing homes: A feasibility study.	What is Oral health-related quality of life and is it related to loneliness in older persons?			
Region Uppsala FTV Kunskapscentrum för äldretandvård	Rutiner för att få fler äldre att fortsätta gå till tandvården trots olika hinder	Kollektiva fluorsköljningar för äldre			
Folktandvården Region Örebro län	The SOFIA project: Swallowing function, Oral health, and Food Intake in old Age: a descriptive study with a cluster randomized trial				
GU Göteborg/ FTV västra Götaland-Centrum för äldretandvård	Utveckling av ett instrument för att bedöma förmåga till munhygien -Oral Hygiene Ability Instrument (OHAI)	TAIK – Tandhygienist i kommunal verksamhet:	Munhälsa/munvård vid omvårdnad – baserat på data från kvalitetsregistret Senior alert	Är Folktandvårdens kliniker i VG anpassade för äldre personer och patienter med funktionsnedsättning?	Ger kallelse med bild färre uteblivande? – Pilotprojekt i FTV Angered.
Karolinska Institutet	Objektiv och subjektiv tuggförmåga hos äldre	En longitudinell 10 års uppföljning av muntandhälsan 2008-2018 (EpiWux)	Hemtandvård hos omsorgsberoende äldre	Oral screens in post stroke training: a randomized clinical trial	Cognitive changes and neural correlate after rehabilitation of mastication
<i>Forts.</i>	The effect of polypharmacy on oral health in elderly people	Risk factors for frailty and fragility fractures	Kariesförekomst hos äldre relaterat till omsorgsberoende och besöksmönster inom tandvård		
Folktandvården Stockholm	Ronda med ROAG	Kunskap och attityder hos vårdpersonal som arbetar i SÄBO			
Folktandvården Skåne	Kartlägga äldre i regionen				